

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

30 серпня 2023 року,

протокол № 2

Голова вченої ради університету,
ректор університету,
доктор юридичних наук, професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

(підпис)

«30» серпня 2023 року

М. П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ»
для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні
здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування**

РОЗРОБНИК:

Доктор педагогічних наук, професор,
доцент кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання
«23» серпня 2023 року

_____ Ганна РІДКОДУБСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних
наук та фізичного виховання
«27» серпня 2023 року, протокол № 2

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
«27» серпня 2023 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та
економіки, кандидатка економічних
наук, доцентка
«28» серпня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«28» серпня 2023 року, протокол № 1

Перша проректорка,
Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
«28» серпня 2023 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 7
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
4.2. Теми семінарських (практичних) занять	– 8
4.3. Завдання для самостійної роботи	– 8
4.4. Індивідуальні завдання	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендовані джерела	– 10
7.1. Основні джерела	– 10
7.2. Допоміжні джерела	– 10
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань – 28 Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності – 281 Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації – немає
4. Назва дисципліни – Методика викладання у вищій освіті
5. Тип дисципліни – вибіркова
6. Код дисципліни – ВК 15
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна, – третій
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається, – доктор філософії
9. Курс / рік навчання – другий
10. Семестр – четвертий
11. Обсяг вивчення дисципліни:
  - 1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин) – 3 / 90денна, заочна форми навчання:
  - аудиторні заняття (годин) – 14
  - % від загального обсягу – 15,5
  - лекційні заняття (годин) – 8
  - % від обсягу аудиторних годин – 57
  - семінарські заняття (годин) – 6
  - % від обсягу аудиторних годин – 43
  - самостійна робота (годин) – 76
  - % від загального обсягу – 84,5
12. Форма семестрового контролю – залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:
  - 1) попередні дисципліни: ОК 3 «Академічне письмо іноземною мовою», ОК 4 «Культура мовлення науковця», ОК 6 «Методологія наукової та педагогічної діяльності», ОК 7 «Академічна доброчесність та захист права інтелектуальної власності».
  - 2) супутні дисципліни – ВК 13 «Менеджмент і презентація наукових та освітніх проєктів», ВК 18 «Психологія спілкування», ВК 19 «Практична риторика».
  - 3) наступні дисципліни: немає.
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Методика викладання у вищій освіті» забезпечує програмні компетентності та програмні результати навчання, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни, передбачених освітньо-науковою програмою «Доктор філософії з публічного управління та адміністрування»:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати системний підхід, науковий світогляд для проведення наукових досліджень, абстрактно, критично мислити, аналізувати сучасні проблеми розвитку суспільства, синтезувати отримані знання та формувати обґрунтовані пропозиції, стверджувати власну життєву позицію.

ЗК 4. Здатність до самокритики та самонавчання, удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні, ініціативність.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення, застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, під час організації та проведення навчальних занять.

ЗК 8 Здатність розуміти основи науково-педагогічної діяльності, комунікувати, зрозуміло доносити інформацію до підготовленої або не підготовленої аудиторії, навчати інших, викладати навчальні дисципліни.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

ФК 7. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 5. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті сучасних знань з досліджуваної наукової проблеми.

РН 6. Застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій, педагогічній і професійній діяльності.

РН 7. Розробляти і викладати спеціальні дисципліни з публічного управління та адміністрування у закладах вищої освіти, здійснювати навчально-методичне забезпечення освітнього процесу.

РН 8. Глибоко розуміти загальні принципи та методи публічного управління та адміністрування, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у професійній сфері та у викладацькій практиці.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:

1. Знання (здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)

1.1) мати уявлення про навчальну дисципліну «Методика викладання у вищій освіті» як галузі наукового знання;

1.2) визначати предмет методики викладання, її структуру та функції, базові поняття та понятійно-категоріальний апарат;

1.3) знати зміст і відмінності таких системоутворюючих елементів суспільства як освіта, мета освітньої діяльності, навчання, розвиток особистості здобувача освіти, соціальний інститут;

1.4) демонструвати знання з методології, методики та технології освітнього процесу у вищій школі, відтворювати зміст основних структурних складових, обирати адекватні методи освітнього процесу та реалізовувати їх під час вивчення навчальної дисципліни;

1.5) знати особливості аргументативного дискурсу в професійній діяльності.

2. Розуміння (здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань) викладання)

2.1) пояснювати різницю між сформованими на побутовому ґрунті уявленнями та соціологічними категоріями і поняттями;

2.2) визначати закономірності освітнього процесу та впроваджувати їх в освітній процес вищої освіти;

2.3) сформулювати позицію усвідомленого використання вихідних принципів методики викладання у вищій освіті;

2.4) обговорювати роль та значення результатів власних досліджень у процесі дослідницької діяльності, так і під час викладання навчальних дисциплін;

2.5) класифікувати вимоги до рівня методичної компетенції осіб, які здійснюють підготовку за будь-яким рівнем освіти;

2.6) обґрунтовувати вплив методичної компетентності особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у соціальній та професійній діяльності.

3. Застосування знань (здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)

3.1) застосовувати знання з методики викладання у вищій освіті для підвищення власної професійної компетентності, навичок критичного мислення, подолання соціальних стереотипів;

3.2) демонструвати вміння та навички виявлення проблем у сфері освіти і пропонувати способи та шляхи їх вирішення;

3.3) застосовувати знання з методики викладання задля подолання освітніх проблем в українському суспільстві;

3.4) набути елементарних вмінь та навичок з планування та навчання здобувачів освіти у сфері публічного управління та адміністрування.

4. Аналіз (здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)

4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної науки, виокремлювати методичні принципи та знання, необхідні для діяльності в межах спеціальності в галузі вищої освіти та права;

4.2) демонструвати здатність розбивати інформацію на основні структурні складові, аналізувати рекомендовані до вивчення першоджерела з педагогічних дисциплін;

4.3) аналізувати суспільні явища за допомогою різноманітних теоретичних педагогічних моделей соціальної взаємодії, соціальної структури, соціальних змін;

4.4) виокремлювати функції соціальних інститутів та діалектику їх взаємодії;

4.5) застосовувати набуті компетентності у своїй галузі наукового пізнання, а також при аналізі складних проблем інших сфер життєдіяльності суспільства.

5. Синтез (здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)

5.1) поєднувати елементи методичних знань разом з метою отримання цілого з новою системною властивістю, бути здатним підійматися до розуміння суспільства як цілісної соціальної системи;

5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін під час викладацької діяльності;

5.3) вільно володіти категоріальним базисом методики викладання у вищій школі для взаємодії соціологічних теорій з іншими галузями гуманітарного знання;

- 5.3) розуміти головні засади прикладних досліджень та вміти передати їх фактичний потенціал здобувачам освіти;
- 5.4) обґрунтовувати необхідність методичних знань для фахівців у сфері публічного управління та адміністрування;
- 5.5) пропонувати шляхи підвищення власної соціологічної культури, розвитку здатності вирішувати дослідницькі проблеми комплексно, виробляти навички критичного мислення в процесі самоосвіти та самовдосконалення;
- 5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних соціологічних джерел такої інформації.

6. Оцінювання *(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)*

- 6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Методика викладання у вищій освіті» для формування високого рівня професійної культури працівника сфери публічного управління та адміністрування;
- 6.2) аргументувати необхідність застосування теорій освіти та прикладних досліджень у процесі подолання соціальних проблем та реформування системи публічного управління в Україні;
- 6.3) пояснювати відмінності між технологіями освітньої діяльності та визначати їх вплив на сучасну освітню практику;
- 6.4) вибирати серед різноманіття освітніх теорій окремі положення, важливі для формування власної громадянської позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження.

7. Створення (творчість) *(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)*

- 7.1) виробити усвідомлене ставлення до сучасного стану розвитку вищої освіти як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невідмінно змінюється; внутрішню готовність до змін, усвідомлення їхньої невідворотності; здатність до прогнозування перспектив розвитку та пошук власного місця у соціумі;
- 7.2) демонструвати навички пошукової роботи, здатність самостійно планувати та проводити навчальні заняття, які здатні відтворити історико-прикладний варіант розвитку освітнього середовища, що сприятиме творчій праці в інших галузях освітнього процесу, і зокрема в набутті професійних знань та досвіду у сфері професійної орієнтації;
- 7.3) писати есе на актуальні педагогічні теми, враховуючи складність та багатовимірність світу, демонструючи вміння поєднувати й узгоджувати різнопланові тенденції соціального життя;
- 7.4) створювати робочу програму дисципліни, силабус, методичне забезпечення навчальної дисципліни, обґрунтовувати вибірку, складати анкету тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади освітнього процесу у вищій школі.

Сутність і методологічні засади навчання. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності. Мотиви навчання. Типи навчання, їх характеристика. Інтенсифікація освітнього процесу. Дидактика вищої школи, основні категорії. Закони навчання, їх сутність. Загальні закономірності освітнього процесу у вищій школі. Загальні та специфічні принципи навчання у вищій школі. Спеціалізація навчання в сучасній вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Джерела змісту освіти у вищій школі: стандарт вищої освіти, освітня програма, навчальний план. Система планування й організація навчального процесу у ЗВО.

Тема 2. Форми, види, методи і засоби навчання у вищій освіті.

Сутність поняття «форми організації навчання». Розвиток і становлення організаційних форм навчання. Типологія і характеристика методів навчання. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів. Технологія і техніка підготовки академічної лекції. Дидактичні й методичні вимоги до академічної лекції. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення. Особливості технології і техніки організації та проведення практичних, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів.

Тема 3. Організація самостійної навчальної роботи студентів.

Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи. Уміння слухати і конспектувати лекції. Книга в системі професійної підготовки. ІКТ в організації самостійної роботи студентів. Підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять. Підготовка до контрольних заходів. Наукова робота студентів – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів. Форми й види науково-дослідної роботи студентів. Методи організації науково-дослідної роботи студентів.

Тема 4. Система аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів.

Значення і роль аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Принципи, види і методи аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів. Методика проведення контрольних дій у вищій освіті. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технології навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Денна, заочна форми навчання					
		Усього	у тому числі:				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1.	Теоретичні основи освітнього процесу в закладах вищої освіти	22	2	1	-	-	19
2.	Форми та методи, технології навчання у вищій освіті	22	2	1	-	-	19
3	Організація самостійної роботи студента в закладах вищої освіти	22	2	2	-	-	19
4	Система аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів	22	2	2	-	-	19
Всього годин		90	8	6	-	-	76

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота аспірантів

4.3.1. Самостійна робота аспірантів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи аспірантів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Самостійна робота аспірантів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.4. Завдання для самостійної роботи аспірантів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

Поточний контроль знань аспірантів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліцопитування аспірантів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів аспірантам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Вивчення навчальної дисципліни	Інші форми та види навчальної діяльності	
100 балів		
Очна (денна, вечірня) форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання	Всі форми навчання
до 10 балів – за результатами навчання під час лекцій	до 5 балів – за результатами навчання під час лекцій	до 100 балів – за результатами виконання і захисту курсової роботи
до 40 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять	до 25 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять	
до 20 балів – за результатами самостійної роботи	до 40 балів – за результатами самостійної роботи	
до 30 балів – за результатами складання семестрового контролю		

6.2. Обсяг балів, здобутих аспірантом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 4 лекційних занять за денною та заочною формами навчання.

Отже, аспірант може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1	2	3	4
1.	Денна	4	2,5	5,0	7,5	10
2.	Заочна	4	1,3	2,5	3,8	5

6.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 семінарських занять за денною та заочною формами навчання.

За результатами семінарського заняття кожному аспіранту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п. 4.3.8. «Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова» (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312 / 20).

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Закон України «Про освіту»: Офіційний вебпортал парламенту України. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2021. 224 с.
3. Лякішева А.В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ: навч.-метод. посіб. / А.В. Лякішева, Л.К. Грицюк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. 504 с.
4. Методика викладання теорії та практики соціальної роботи у вищих навчальних закладах: методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності «Соціальна робота». Хмельницький: ХНУ, 2020. 25 с.
5. Семигіна Т. Використання обґрунтованої теорії у дослідженнях (2021). URL: <https://bit.ly/32I3tgW>.
6. Семигіна Т. Дослідники як агенти змін (використання дослідження в дії у соціальній роботі) (2021). URL: <https://bit.ly/3zpCZgr>.
7. A guide to the project management body of knowledge (PMBOK guide): Sixth Edition / Project Management Institute, 2017. 537 p. URL: <http://faspa.ir/wp-content/uploads/2017/09/PMBOK6-2017.pdf>.
8. Business cooperating with vocational education and training providers for quality skills and attractive futures / P. Vroonhof, N. Durazzi, J. Secher et al. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 135 p. URL: <https://www.panteia.com/uploads/2017/12/Vet-Business-Cooperation-FinalReport-Panteia-14-Nov-2017-002.pdf>.
9. Zoska Y., Stadnyk A., & Evseeva K. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СТУДЕНТІВ. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. № 1 (48), pp. 157–161. URL: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.157-161>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
5. <http://nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.